

konáváje své povolání, k němuž zejména náleží, by v čekárnách zanechané věci převzal prozatím v uschování, učinil tak i s bafochem a že byl proto v dotyčném mezidobí ve faktické držbě (detenci) této věci. Jako držitele přiměl obžalovaný vrátného lstivým předstíráním, že je vlastníkem bafochu, k tomu, by mu bafoch vydal. Bylo proto jeho jednání kvalifikováno právem jako podvod, spáchaný na vrátném, a nikoli jako krádež na vlastníku věci, jenž v době činu v jejím držení (detenci) nebyl a jež mu proto z jeho držení nemohla býti odňata, jak to zákon v § 171 tr. zák. předpokládá. Se stanoviska § 187 tr. zák. je lhostejno, zda lstivým jednáním pachatelovým byla neb měla býti poškozena osoba, v omyl uvedená, přímo či prostřednictvím jejím někdo jiný, a nesejde proto na tom, koho v tomto případě by bylo považovati za skutečně poškozeného. Stačí, že buď vrátný nebo vlastník věci měl škodu trpěti. Právní posouzení věci nalézacím soudem je proto bezvadné. Ostatně, i kdyby se kvalifikoval čin obžalovaného jako krádež, nemohlo by býti o beztrestnosti dle § 187 tr. zák. řeči, poněvadž, stíhán byv, vrátil bafoch vlastníku jen proto, že mu nezbylo nic jiného, než jej vrátiti. Nebylo to proto dobrovolné rozhodnutí obžalovaného, jež ho k navrácení věci přimělo, nýbrž zasáhnutí poškozeného, které mu nečinilo možným jiné východisko.

Čís. 939.

Zločin veřejného násilí ve smyslu § 87 tr. zák.

»Činem« jest i projev slovní. »Nebezpečím« jest takový shluk poměrů, z něhož může dojít k poškození tělesné integrity ohrožené osoby. Lhostejno, že jako osoby ohrožené přicházejí v úvahu určité osoby. Po stránce subjektivní stačí, byl-li si pachatel vědom možnosti, že z jeho činů může vzejít některé z nebezpečí v § 85 písm. b) tr. zák. jmenovaných, a dopustil-li se přes toto vědomí činu, s nímž ono nebezpečí bylo spojeno.

(Rozh. ze dne 30. září 1922, Kr I 554/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 1. března 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí dle § 87 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Důvod zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. není opodstatněn. Nesprávným je především náhled stížnosti, že rčení § 87 tr. zák. »čin ze zlomyslnosti předsevzatý (unternommene Handlung)« nasvědčuje tomu, že se vyžaduje nějaké manuální jednání, nějaké skutečné činění ve slovném smyslu tohoto výrazu a že pouhé vyzvání bez předsevzetí nějakého činu nestačí ku přičítání zločinu dle § 87 tr. zák. Leč význam, který stížnost snaží se dáti slovu »čin (Handlung)«, je zjevně úzký. Dle mluvy právní a dle zákona dlužno pod činy rozuměti i projevy ústní. Neboť i řeči jsou úkonem činění lidského, totiž na venek vyhlým a zevně poznatelným projevem lidské vůle. Trestní zákon nečiní proto zpravidla rozdílu mezi

činy v užším slova smyslu a řečmi, stavě obě na roveň (viz §§ 58, 63, 64, 65, 300, 303, 305 tr. zák. a m. j.). Stížnost popírá dále, že ze slovného vyzvání samotného mohlo vzejítí bezprostředně nebezpečí pro život nebo zdraví dotyčných osob. Nebezpečí to mohlo prý nastati teprve uposlechnutím vyzvání. Když prý však rozsudek nezjišťuje, že na místě, kde se výstup odehrával, byly cihly neb kamení, je prý vzejítí takového nebezpečí vyloučeno. Ani tu nelze dátí stížnosti za pravdu. Ke skutkové povaze zločinu dle § 87 I. případ tr. zák. stačí, je-li jednáním pachatele vytvořen takový stav věcí, jenž zavdává příčinu k obavám, že následkem něho bude někdo na tělesné integritě nebo na majetku ve větším rozsahu poškozen. Takovéto nebezpečí spočívá dle životních zkušeností již v abnormním sklonu k trestným činům, jaký je pozorovati u davu rozvášněného a podrážděného. Nálezací soud pak mluví o hrozivém chování se davu a dochází u volném hodnocení nastalé tehda situace k přesvědčení, že nebylo vyloučeno, že shluklý dav mohl dátí se ve své nerozvážnosti strhnouti k násilným činům proti dotyčným továrním úředníkům, čímž mohlo pro ně vzejítí nebezpečí života, zdraví nebo bezpečnosti těla. Náhled soudu je proto úplně ve shodě se zákonem. Na větším nebo menším stupni nebezpečí nezáleží. Okolnost, že dav výzvy obžalovaného neuposlechl, že tedy nedošlo ke skutečnému násilí, nevylučuje nikterak, že tu nebezpečí bylo, pod nímž, jak uvedeno, vyrozumívati dlužno vyvolání takové konstelace poměrů, z nichž může dojítí k poškození tělesné integrity ohrožené osoby. Rozsudek sice nezjišťuje, že na místě činu byly cihly nebo kameny, ale také toho nevylučuje. Ostatně k vyvolání nebezpečí § 87 tr. zák. nebylo ani těchto věcí zapotřebí, poněvadž dav, čítající asi 150 osob, mohl dátí svému rozvášnění průchod i jiným způsobem. Rozsudek připouští také tuto možnost, pravě, že se dav mohl ve své nerozvážnosti dátí strhnouti k činům násilným, tedy k násilnostem jakéhokoli druhu. Ani co se týče subjektivní stránky případu, nelze vytýkati rozsudku nesprávné právní posouzení věci. Nálezací soud postavil se na správné stanovisko, vysloviv, že dolus § 87 tr. zák. nevyžaduje přímo úmyslu, vyvolati nebezpečí pro právní statky, v § 85 b) tr. zák. blíže uvedené, nýbrž že stačí úmyslné činění s vědomím, že činění to je způsobilé, některé z nebezpečí § 85 b) tr. zák. přivoditi. Z doslovu § 87 tr. zák. vysvítá s naprostou určitostí, že slovo »ze zlomyslnosti«, totiž úmysl pachatelův se vztahuje na zločinný skutek a nikoli na přivodění nebezpečí. Stačí proto ku zločinu dle § 87 tr. zák. již, když pachatel byl si vědom možnosti, že z jeho činu vzejítí může některé z dotyčných nebezpečí a když přes toto vědomí dopustil se činu, s nímž nebezpečí ono bylo spojeno. Na tomto stanovisku byl bývalý zrušovací soud ve Vídni a ustálil se na něm i tento Nejvyšší soud. Není proto důvodu od něho se v tomto případě odchylovati. Po skutkové stránce zjistil a odůvodnil nálezací soud jak úmyslnost činění obžalovaného, tak i vědomí jeho o způsobilosti činnosti jeho, přivoditi zmíněná nebezpečí, i jest odpor stížnosti ve směru tomto nepřipustný (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Že v tomto případě přicházely v úvahu jako osoby ohrožené určité osoby, nevylučuje ještě použití § 87 tr. zák., poněvadž dle zjištění rozsudků jednání obžalovaného nesměřovalo k přímému a určitému tělesnému poškození dotyčných úředníků, nýbrž ku přivodění neurčitého ohrožení jejich osob. Tento moment neurčitosti ohrožení vyznačuje právě prvý případ zločinu § 87 tr. zák. proti

úmyslnému poškození na těle. Dle toho nemůže přicházeti v tomto případě v počet ani přestupek dle §§ 9 a 411 tr. zák., ani přestupek dle §§ 431 neb 468 tr. zák. Rozsudek netrpí proto zmatečností ani dle čís. 9 a), ani dle čís. 10 § 281 tr. ř.

Čís. 940.

Ochrana čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. na rok 1863 vztahuje se na Národní shromáždění republiky Československé.

(Rozh. ze dne 30. září 1922, Kr I 1127/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Táboře ze dne 20. září 1921, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přestupkem čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862 čís. 8 ř. zák. z roku 1863 a § 491 tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost, dovolávající se číselně zmatečných důvodů § 281 čís. 9 a), b) a 10 tr. ř., provádí toliko prvuvedený zmatek, tvrdíc, že neprávem shledán byl skutek jeho činem trestným, najmě přestupkem dle čl. V. zák. ze 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863 (§ 491 tr. zák.). Než dotyčné výtky, právnímu posouzení věci činěné, jsou vesměs bezpodstatny. Vyplyvá z podstaty věci, že, ponechány-li zákonem ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n. čl. 2 v platnosti veškeré dosavadní zemské a říšské zákony, mezi nimi též zákon ze dne 17. prosince 1862, čís. 8/63 ř. zák., na místo říšské rady, zmíněné v čl. V. posléz uvedeného zákona, nastupuje tu korporace, která dle naší ústavy funkci býv. říšské rady převzala, tedy Národní shromáždění, které ovšem měl obžalovaný na mysli, když mluvil o »parlamentu«. Poukazuje-li rozsudek v důvodech na to, že obžalovaný použil ve své řeči výroků všeobecných, týká se dotyčná stať důvodů ostatní řeči obžalovaného, kvalifikované obžalobou jako přečin dle § 305 tr. zák., nikoli však výrazu »žvanírna«, užitého o parlamentu a nepřipouštějícího pochybnosti o jeho významu. Ostatně právě jistá neurčitost tohoto výrazu má účinek, že v něm shledán byl toliko přestupek dle § 491 tr. zák. pro všeobecné sesměšňování sněmovny a ne snad skutková podstata dle § 488 tr. zák. neb jiný, těžším trestem ohrožený čin trestný. Označuje-li stížnost závadný výrok jako pouhou kritiku, pro niž dovolává se základním státním zákonem zaručené volnosti slova, přehlíží, že i volnost kritiky omezena jest trestním zákonem a že úmysl, kritisovati, nevylučuje skutkové podstaty urážky na cti, jakmile forma kritiky dodává jí rázu urážlivého. Též nevyžaduje zákon pro přestupek § 491 tr. zák. přímého úmyslu urážeti (animus injuriandi), stačí pouhé vědomí, že výrok ať obsahem ať formou osobu, proti níž čelí, sesměšňuje, ve veřejném mínění ji snižuje. Že si stěžovatel, jenž sám připouští neslušnost užitého obratu, tohoto dosahu svého výroku nebyl vědom, soud nejen nezjišťuje, nýbrž naopak, uznáváje stěžovatele vinným, výslovně to vylučuje. Jestliž obrat, použitý o sněmovně, — žvanírna — tak nepochybného významu, že v tomto směru nezavdává nejmenšího podnětu k pochybnostem. Rovněž nemá pro posouzení užitého obratu významu, že snad stěžovatel celým svým vystoupením reagoval na předchozí řeč posl. Z., kdyžtž posměšného obratu výslovně užil vzhledem ku parlamentu — sněmovně.